

ЗНАМЕН
Znamena

ДОБРИЧ
Dobrich

КОНСТАНОПЪЛ
Konstantinovo

ДОБИЧАР
Dobrich

КОНСТАНТИН
Konstantinovo

ПАВЪЛОВА
Pavlova

КОМРАДИ
Komrad

КУТЕВО
Kutovo

ОБРАТИ
Obriti

САНДИК
Sandik

ТРИКОВА
Trikova

ДОНОВИ
Donovitsa

СВЕТА
Svetitsa

КОМРАДИ
Komrad

ВАЛКИ
Valki

ПАВЛОВИ
Pavlova

САНДИК
Sandik

КОМРАДИ
Komrad

КОМРАДИ
Komrad

КОМРАДИ
Komrad

КРАСНОСЛАВ
Krasnoslav

КОМРАДИ
Komrad

КОМРАДИ
Komrad

КОМРАДИ
Komrad

ВАЊА БУЛИЋ

СИМЕОНОВ ПЕЧАТ

Посебно, допуњено издање

■ Laguna ■

Copyright © Вања Булић, 2012

Copyright © овог издања ЛАГУНА, 2012

Fotografije Hilandara: Miodrag Miša Branković

Crteži svetogorskih manastira: A. Braun, 1848.

Садржај

СИМЕОНОВ ПЕЧАТ

Поглавље 1: ВАТРА	13
Поглавље 2: ПОТКОВИЦА	21
Поглавље 3: ТАМЈАН	30
Поглавље 4: ШАКАЛИ	38
Поглавље 5: ВОДА	46
Поглавље 6: ВРАТА	53
Поглавље 7: МАГЛА	60
Поглавље 8: КОНОПАЦ	66
Поглавље 9: ВЕШАЛА	74
Поглавље 10: ПЕЧАТ	83
Поглавље 11: КУЛА	90
Поглавље 12: ШТАП	98
Поглавље 13: ШПИЈУН	106
Поглавље 14: ВИНО	114
Поглавље 15: ЗЕМЉА	122

Куповином knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Поглавље 16: ЛАЖ	128
Поглавље 17: СТЕНА	134
Поглавље 18: ЛОБАЊА	141
Поглавље 19: МАСЛИНА	148
Поглавље 20: ДУША	155
Поглавље 21: ЧАМАЦ	161
Поглавље 22: ТРИ	169
Поглавље 23: КРВ	176
Поглавље 24: ЛОЗА	182
Поглавље 25: ДЕМОНИ	190
Поглавље 26: КРСТ	197
Поглавље 27: ЗАКЛЕТВА	203
Поглавље 28: КЛОН	210
Поглавље 29: БЛИЗАНЦИ	216
Поглавље 30: ЦРНО	223
Поглавље 31: ОРЕОЛ	229
Поглавље 32: ОЛТАР	234
Поглавље 33: ДЕВЕТ	241
Поглавље 34: ПАКАО	247
Поглавље 35: МИРИС	252
Поглавље 36: ХЛЕБ	259
Поглавље 37: БИЧ	265
Поглавље 38: РУКА	271
Поглавље 39: РОБОТ	276
Поглавље 40: КРИСТАЛ	281
Поглавље 41: ЗИД	287
Поглавље 42: ПРАХ	294
Поглавље 43: ДВАНАЕСТ	299
Поглавље 44: ИСТИНА	304

ДОДАТАК

Путоказ за читање романа <i>Симеонов печаш</i>	313
1. Света Гора	317
2. Свети Сава	327
3. Манастири	338
4. Тајна	356
<i>Литература</i>	369
<i>Речи захвалности</i>	371
<i>О аутору</i>	373

Печат је симбол законитије припадности, снаге и моћи.

Larousse

*Није све у књигама и реликвијама.
Постоји и нешто што је самоникло.*

СИМЕОНОВ ПЕЧАТ

Прво поглавље

ВАТРА

Искра, огањ, ватра, пепео, жар, бакља, пламен, пожар.

Почетак људске цивилизације уткан је у овладавање вештином коришћења ватре. Ватра јесте огњиште и ложиште, а истовремено је и сила која уништава све пред собом. Она симболизује почетак, али и патњу, казну, рат, па чак и – смрт.

Новак Ивановић премеће по глави те чињенице тражећи у њима објашњење за пожар који је задесио манастир Хиландар на Светој Гори. То је – како је записао владика Николај Велимировић – царство без круне, држава без војске, земља без жена, богатство без новца, мудрост без школе, кухиња без меса, молитва без престанка, веза с небесима без прекида, славопој Христу без умора, смрт без жаљења.

Узео је графитну оловку и, по навици, опљунуо врх, као што су то некада радили поштари с мастиљавом оловком. Графитна оловка је део Новаковог новинарског пртљага откако је једном прочитао да је његов омиљени

писац Бранко Ђопић све текстове најпре исписивао оловком, а у писању стихова, играјући се као дете што шара по зидовима, користио чак и оловке у боји. Заокружио је датум на маргини новина претрпаних вестима са Свете Горе: 8. март, четири дана након великог пожара. Фотографије испуњене пламеном и згариштима закупили су сва Новакова чула: када му се већ причинило да на удаљености од осам стотина километара, колико Београд дели од Хиландара, осећа мирис дима, прену га звоњава телефона.

– Вечерас крећемо на Свету Гору. Све сам средио – зачу познати глас.

– Договорено – одговори кратко.

Новак Ивановић се плашио вожње малим авионом, али понуду господина Вељка Јанковића, власника успешне фирме за производњу различитих ситница од пластике, једноставно није могао да одбије. Угледни бизнисмен је с времена на време давао новчане прилоге Хиландару, а сада је хтео да се лично увери колико је ватрена стихија начела здање старо више од осам векова. Вељко је предузимљив човек, брз у одлучивању, и још бржи у реализацији идеја. Иако га краси стални смешак, који као да ће се свакога часа претворити у подсмех, он је, у ствари, нервозан човек, вазда у грчу, као пренапрегнута струна пред пуцање. Нервозу успешно прикрива доскочицама, често непримерним ситуацији, алузијама и упорном конфронтацијом са саговорником без обзира на тему разговора.

– Пријавио сам лет до Солуна. Тамо нас чека мој пословни партнер. Сутра рано, правац Хиландар! – певушио је Вељко, као да креће на угодан излет.

Лепшу вест Новак није могао да добије. Откад је објављена вест да је горео Хиландар, имао је утисак као да се разболео, и да ће оздравити ако оде на Свету Гору и на лицу места се увери колико је пожар наудио манастиру. Покушавао је да одмах, на брзину, организује одлазак у Грчку, али је наилазио само на неразумевање и затворена врата, а Вељко је, очигледно, имао кључ за сваку браву.

Новак се ужурбано спремао. Убацио је у торбу лаптоп, фото-апарат, диктафон, топлу одећу, вокмен, комплет це-деа с музиком коју воли – *Биџлси*, *Прокол харум*, *Сиенсер Дејвис* *џруи*. С радног стола узео је породичну фотографију, ставио је на врх претрпане торбе, а са стране је угурао и графитну оловку.

Супруга Сузана посматрала га је знатижељно, ишчекујући већ позната оправдања за нагли одлазак на пут и обећања како ће се вратити за два дана. Подозриво се смешкала, јер су два дана у Новаковој режији могла да трају од четрдесет осам до икс часова.

– Изљуби клинце кад се врате из школе – рекао је и пољубио је у врх носа. По његовом гласу и устрептаним уснама препознала је ненадано узбуђење.

Још једном је проверио садржај натрпане путне торбе, као да је кренуо на тренинг, а не на пут у другу државу. Тако се понашао кад год би био сигуран да је намиписао тему која ће га опијати заносније од добре шљивовице уљуљкане у храстово буре. Пожар у Хиландару није био само новинарски изазов. Зато је треперио као лист јасике на ветру; мучили су га неизвесност и страх од сусрета с рањеном светињом. Јавио се редакцији *Дуџе*, обећао репортажу са Свете Горе и кренуо на аеродром.

– Јави се понекад – добаци Сузана.

– Знаш да тамо мобилни телефон не реагује све док се не узвереш на брдо изнад манастира.

– Па, узвери се на брдо. Свима се хвалиш како си на рекреацији бржи од клинаца у пуној снази.

Насмејала се грлено, помало усиљено. Да ли га хвали или се потајно жали због три недељна термина у једној спортској дворани? Новак на то само одмахну руком, неспреман да још једном објашњава како новинарски посао носи ризике, обећава стрес, мучи срце, гњави душу... Спусти торбу, врати се, загрли Сузану и страсно је пољуби.

– Два дана су ми тек сада сумњива – успе некако да проговори Сузана, притешњена његовом изненадном нежношћу.

После царинске процедуре на аеродрому, изашао је на писту. Вељко га је чекао крај авиона, беспрекорно обучен. На главу је нагучао неку смешну капу, налик оној коју је у Првом светском рату носио Црвени Барон, неухватљиви пилот с низом од четрдесетак победа у ваздуху.

– Идемо у борбу? – упита Новак кроз усиљен смешак.

Али смешком није успео да сакрије нелагоду.

– Наравно. У борбу с облацима, маглom, турбуленцијом. Биће „мајсторе, кеса“ – чикао је Вељко Новакову храброст.

Небо над Београдом прошарали су облаци, а између њих се пробијало руменило. Жмиркава светла убрзо се претопише у сивило, и авион улете у једноличност небеског пејзажа.

Новак је купио на аеродрому хрпу новина: ишчитавао је наглас наслове с првих страна, а Вељко би сваки наслов зачинио неком упадицом, дајући речима другачији смисао.

– Ти све изврћеш – не издржа Новак.

– А да ли знаш шта је Фројд рекао за ватру?

Новак је ћутао загладан у фотографије на страницама новина. На лицима хиландарских монаха нису се могле прочитати ни туга, ни забринутост.

– Чика Психа је казао да је човек до ватре дошао злочином, јер ју је силом отео, вешто и неприметно украо. Завршен цитат.

– Хоћеш да кажеш како се злочин враћа злочином – промрмља Новак не скидајући поглед с фотографија.

– То си ти рекао – закључи двојник Црвеног Барона наглашавајући реченицу којој је придавао нарочит смисао и значај мале победе у надмудривању.

Густи облаци су, у скоро једнаком ритму, ударили у авион. Тај ритам је годио Новаку, баш као и онај такт од четири четвртине уткан у рокенрол, који је променио свет. Пронашао је и одговарајућу мелодију. Леђима приљубљен уз седиште ударао је руком по бутини као када бубњар ногом одређује почетни тон удараљки.

– Погледи монаха све говоре.

– Забрањен разговор с возачем – доби шеретски одговор.

– За њих је и овај пожар – Божја воља.

– То би, ваљда, и ти морао да знаш. Студирао си теологију.

– Прво сам завршио Факултет политичких наука.

– То сам одавно хтео да те питам... Какве везе имају та два факултета?

– Само на први поглед немају.

– Да ли си студирањем теологије хтео да избришеш отров политичких наука? Или је можда обрнуто? – упита

Вељко померајући обе руке по командној табли у маниру утренираног бубњара.

Новак одмахну руком као да тера досадну муву. У ствари, није знао шта да одговори. Слично питање поста- вио му је и отац. Бираним речима, бојажљиво, с нескри- веним страхом да ће тако заиста и бити, упитао га је да ли ће он, син пензионисаног официра ЈНА, заиста постати свештеник? Питање је до суза насмејало Новака, а то му је помогло да избегне било какав коментар. Такви раз- говори, с очигледним идеолошким размимоилажењи- ма, обично су завршавали повишеним тоновима, налик свађи, а крај је увек био исти: отац би подигао руке, као да се предаје, и изашао из собе.

Авион је пропадао мењајући интонацију мотора, а у једном тренутку чинило се као да скакуће по неравном терену.

– Гадна ова небеска калдрма – процеди Вељко загле- дан у праменове облака што су се залетали ка прозору авиона.

– Небеска калдрма за небески народ – узврати Новак с киселим смешком на лицу.

Небо се избистри кад прелетеше границу државе с именом склепаним у радионици новокомпонованих лидера балканске драме: покушали да побегну од све- га што је мирисало на некадашњу Југославију, па новој држави наденули име – Бивша Југословенска Република Македонија.

И док је Новак настојао да усмери своје мисли на Хиландар и да заборави Вељкове злураде упадице, авион се умирио и сад је сигурно јездио ка Солуну.

– Колико смеш да скренеш с путање?

– Ушао сам у грчки ваздушни простор. Имам најављен лет... Зашто питаш?

– Постоји прича да Атоско полуострво, тачније прос- тор Свете Горе, поседује тајанствену моћ. Неко необја- шњиво зрачење. Пре неколико година срушио се хели- коптер у коме је био патријарх александријски. Погинуо је с целокупном пратњом. Све је приписано том зрачењу.

– Опа! Теорија завере – рече Вељко, а по покрету њего- вих руку Новак схвати да је направио благ заокрет.

Авион се искоси. После неколико минута угледаше у даљини чудесан треперав облик налик потковици. Велики пожари се гасе тако што се ватри брани да се прошири, а унутар пожара се интервенише само колико се може. Ватра се стишала, али је жар још понегде тињао светлуцајући као свици што се губе у ноћи.

Променивши донекле путању, авион се кретао ка ска- кутавим свицима. Убрзо стиже опомена са солунског аеродрома уз упозорење да ће их, ако уђу у ваздушни простор Свете Горе, сигурно гађати са земље.

– Морам да променим курс.

– Како се понашају инструменти? – упита Новак зна- тижељно.

– Без промене. Стабилно.

– Значи, нема зрачења – рече Новак тихо.

Није био сигуран да ли је разочаран или срећан због тог сазнања, јер је, као новинар, волео загонетке, тео- рије завере, чудне приче што распирују машту читалаца. У једно је, међутим, био сасвим сигуран: хеликоптер у коме је био александријски патријарх погођен је са земље. На то су указивали и извештаји, према којима су делови хеликоптера пронађени и десет километара даље

од места где је пао. Да би се тако нешто организовало и остварило, била је неопходна сарадња војске и полиције, што указује да се држава умешала у размимоилажења унутар цркве. Постојала је још једна верзија: хеликоптер је био припремљен за посету Владимира Путина, председника Русије. Руси су отказали пут на Свету Гору, а патријарх је изненада најавио свој долазак, па му је понуђен већ спреман хеликоптер.

– А како се Слободан Милошевић спустио на хиландарску земљу? Што њега нису гађали? – упита Вељко пошто је усмерио авион ка Солуну.

Новак прећута одговор. Није желео да црквене замени овоземаљским темама у које се неизбежно уплитала политика, јер она на крају све загади. Било је очито да је, као председник треће Југославије, Слободан Милошевић добио одобрење Монашке републике да слети хеликоптером на Свету Гору, подно манастира Хиландара.

– Отац му је био поп, а он на свету земљу, на којој се налази највећа српска светиња, силази с неба!? Као да је Бог!

– Мани ме, Вељко, твојих паметних опсервација!

– А знаш ли ти да су монаси после Милошевићеве посете седам дана рибали сваки камен у кругу манастира?

– Пребаци се мало на поезију, молим те.

– Добро... Преспаваћемо у Солуну. Уз цвркулт птица.

– Разумем, капетане – узврати Новак.

Свици се изгубише из његовог видокруга.

Друго поглавље

ПОТКОВИЦА

На Солун се спустила ноћ искидана звуцима бродских сирена, буком аутомобила, жагором с улице... Несаница се ушуњала у собу скромног хотела на обали. Али није хук великог града терао сан: док је упорно настојао да заспи, Новаку је пред очима непрестано титрала ватрена потковица, као печат утиснут у памћење.

Некада се веровало да потковица доноси срећу. Домаћини су зато изнад улазних врата качили изанђалу потковицу. На Дивљем западу, каубоји су користили одбачене потковице за једну игру, претходницу крикета, а народи који су пола живота проводили у седлу кратили су време користећи потковицу уместо кугле.

Потковица што је израњала из Новакових мисли била је далеко од игре и среће. Зашто је горео манастир? Људски немар или подметнут пожар? Логика је налагала та питања, а духовност стечена на Теолошком факултету говорила му је да је све учињено с Божјим допуштењем.

Јутро је дочекао будан, мучен бројним питањима. Да ли то Свевишњи кажњава или само опомиње? Ако

кажњава – зашто кажњава? Ако опомиње – кога и зашто опомиње?

Док се бријао, зачу познат звиждук пред вратима хотелске собе. Отвори их и угледа насмејаног, пословично ужурбаног Вељка, кога несаница очигледно није мучила.

– Немој да спираш сапуницу. Тако си много лепши – рече Вељко шеретски.

Новак оћута на пријатељеву пошалицу и настави да избријава део лица изнад усне, направивши притом чудну гримасу.

– Не мрдај! Сад си још лепши!

Новак испра лице топлом, а затим хладном водом. Насу у шаку лосион за „после бријања“, како пише у упутству за употребу, и набаци на образе танак слој миришљаве течности.

– Доста је било мацкања! Возач нас чека испред хотела.

– Чему одједном толика журба? – упита Новак, а затим се накашља, јер му кап лосиона улете у уста.

– Вечерас се враћамо – рече Вељко, подиже путну торбу и крену низ степенице.

Новак је нервозно паковао ствари. Пријатељ га је изненадио одлуком да се, после само неколико часова проведених у Хиландару, врате у Београд. Трчао је низ степенице као да ће тако продужити боравак на Светој Гори. Испред ципа паркираног на улазу у хотел дочека га снажан Грк зарастао у црну кудраву косу. Отвори врата ципа, наклони се и показа на место поред возача.

Убрзо кренуше праћени бродским сиренама и крицима галебова. Возач укључи радио, па звуке пристаништа замени сиртаки. Грк се спонтано крстио када би Новак

или Вељко поменули Хиландар. Једва је састављао своја три дебела квргава прста приносећи их челу.

– Срби и Греки... браћа – рече кратко, вајајући речи рукама као диригент у опери.

Његови сапутници се насмејаше, свесни да је Грк, возач Вељковог пословног партнера из Солуна, истрошио арсенал српских речи, а за искреност којом је зрачило његово лице није био потребан преводилац. Крст од тисовине, окачен испод ретровизора изнад волана, кретао се као клатно на сату.

И на Новаковим грудима клатио се малени крст купљен у Хиландару приликом прве посете Светој Гори. Није носио сат, ни прстен. Док је свирао у једном рок саставу, као двадесетогодишњак, носио је око врата, свезан на најобичнијем канапу, пробушен зелени облук нађен на плажи у Бечићима. Када се оркестар распао, окачио је камену амајлију на ексер укуцан у зид изнад кревета. Био је то знак непомућене повезаности са годинама проведеним уз бубње и гитару.

Индустријска зона Солуна, града разливеног километрима уз обалу Егејског мора, скривала је лепоту старих кућа са доксатима и нове накинђурене виле, обојене у бело и византијскоплаво. Са Грцима би се могло сатима дискутовати да ли је реч о грчкоплавој или византијскоплавој боји. То је прича без краја. Византијскоплаво је уткано у гаму средњовековних фресака, а практични Грци су пронашли нијансу плаве боје која у време врућина најуспешније тера инсекте.

После суморних пејзажа урамљених у бетон, кола излетеше на прав пут ка Халкидикију. Камен и бетон заменише маслињаци, винова лоза, плантаже брескви и

нектарина. Одједном, као да се појавио дух из боце, на небу, у даљини, угледаше дим.

Неретко су кроз векове горели манастири на Светој Гори. Палили су их и пљачкали крсташи на походу у име Исусово у борби против неверника, како су тврдили, а притом им светогорске хришћанске богомоље нису ништа значиле: уместо да клекну и помоле се, упадали су у манастирске ризнице. Постоје писани докази да су крсташи монахе пекли на ражњу, копали им очи и секли руке и ноге када ови нису хтели да кажу где је сакривено манастирско благо. Богородица је, тако пише у светогорским записима, јављала монасима где се крсташи налазе, како би се повукли они који нису могли да поднесу страдања и муке.

У манастиру Велика лавра остадоше само двојица монаха, али, неспремни да истрпе бол, почеше да служе крсташима. Када су после много година умрли, монашка браћа им одржаше опело, сахранише их како Бог заповеда, а сутрадан их поново нађоше изван гроба. Игуман се наљути мислећи да то чини неко од братије, па поново одржа опело. Сахранише их у исту гробницу, али их наредног дана поново нађоше изван гроба. Тек тада братија схвати да их земља не прима, па их избацује из своје утробе. Игуман нареди да их однесу у једну пећину изнад манастира. Убрзо се показа да су та двојица монаха, који издадоше братију и не поступише по вољи Богородичиној, једини нетрулежни упокојеници на Светој Гори; и данас им расту нокти и коса, па личе на авети.

На Светој Гори човек који приђе моштима светих добије исцељење, а када се нађе у близини моштију несрећника што издадоше монашку братију – разболи се.

Цариградски патријарх Вартоломеј донесе одлуку 1993. године да се пећина зазида, како људи не би улазили у њу. Црква у којој су богослужили ови монаси једне ноћи је потонула. Прогутала ју је земља.

Из размишљања и путовања кроз векове Новака тргну нагло кочење возача. Стигоше у Уранополис, луку на чијем се улазу налази камена кула, некада царинарница. Из Уранополиса крећу бродови ка манастирским пристаништима.

Возач је био намрштен и непрестано је кривио главу.

– Нешто није у реду? – не издржа Вељко.

– Проблем – изусти возач и погледа ка небу.

– Какав проблем?! Ведро је – љутито рече Вељко.

– Нема брод – одговори возач и показа ка мору.

У даљини, море се усталасало и запенило као да кључа. Вељко је ћутао. Добро је познавао ћуди Егејског мора... Атоско полуострво лежи на два великим тектонским плочама. Научници тврде да те плоче зраче супротстављеним електрицитетима, па се понашају као плус и минус, опстајући у сталном сукобу. Највиши врх Атоса, висок 2.033 метра, зачас се увије у облаке, севну муње, море се узбурка, па се ка Уранополису ваљају таласи разорне моћи. Да би заобишао јужни рт Атоса, персијски цар Ксеркс је, пре две и по хиљаде година, прокопао канал преко земљоуза који спаја Атоско полуострво са копном. Туда је провукао моћне галије. Траса канала и данас је видљива, а то место се зове Провлака.

– Посејдон... Много љут – настави возач, одмахну руком и прекрсти се.

У глави доброћудног Грка још су се бориле две религије: православље и многобожје његових предака. Молио се Богу да умилостави гнев Посејдона, прогнаног након

доласка Богородице на Свету Гору 33. године. Посејдон је тада морао да се повуче и сакрије уз обалу Атоског полуострва, где је на дну мора саградио палату. Иако је око врата носио крст, још је веровао да Посејдон господари земљотресима, коњима, биковима и ветром, а потврду таквом веровању налазио је у чињеници да се морнари и данас моле Посејдону да им омогући угодну пловидбу.

– Посејдон љут... – понови Грк.

– На кога је љут?

– На Мајка Божја – рече и прекрсти се.

– Какве ми везе имамо с Мајком Божјом?! – зачкиљи Вељко, а Новак га, због ове неприкладне игре речима, прекорно погледа. Разумео би га да је питао: „Какве ми везе имамо с Посејдоном!?“

Новак није успевао да открије када се Вељко понаша као верник, а када само глуми верника. Зато је у таквим ситуацијама, више несвесно него с намером, као да брани Вељка од сопствених глупости, говорио о познатим чињеницама.

– Богородица је на Светој Гори затекла многобожачке храмове. Одмах је почела да крсти народ, а срушила је и Аполонов кип на врху Атоса. Од тада Посејдон вреба оне који долазе на Свету Гору – рече Новак, а Грк се поново прекрсти.

– И ти у то верујеш? – упита Вељко и загледа се у Новака.

– Нема брод... Ја вози назад... У Тесалоники – прекину Грк неугодан разговор двојице пријатеља.

– Тао! – рече Вељко и искочи из кола. – Шта чекаш?!

Потпуно збуњен, загледа у узнемирено море, изађе и Новак.

– За добре паре неки поштен Грк ће заборавити на разљућеног Посејдона! – узвикну Вељко, а Новак поново

не успе да разлучи да ли се Вељко шали или подсмева трговачком духу Грка.

Дођоше на пристаниште. Ту поче надмудривање с власником глисера. Кочоперни Грк, загледа у пучину, поче да драматизује ситуацију помињући ризик, осигурање, велике таласе. Али, на крају, кад је чуо Вељкову понуду, пружи руку.

– Срби и Греки браћа – рече.

После кратке пасошке контроле отиснуше се према таласима још разиграним далеко на пучини. Грк вешто доведе глисер до пристаништа, пружи визиткарту „за хитне случајеве“ и одмах крену назад бежећи пред таласима.

Из малене арсане, како на Светој Гори зову манастирске луке, кренуше пешке. Израз „пешке“ на Светој Гори ваља схватити условно, јер било какво возило да наиђе, застаће и возач ће пешаку понудити превоз.

Макадамски пут врлуда кроз Свету Гору, а туда језде раздрндани камиони, аутомобили спремни за отпад или музеј, марке возила што више не постоје, ручно склепани четвороточкаши, војна возила добијена на поклон након расхоровања и модернизације возног парка. Мимоилазе се у миру, без беспотребног труљења, а возачи се поздрављају као стари знанци.

За воланом изанђалог пицгауера, наслеђеног из резерви војске некадашње Југославије, седео је смирен монах. Уз шкрипу кочница, сивомаслинасти ветеран укопа се у месту као узјогуњено говече. У монаховим очима, а да притом није ни реч проговорио, прочиташе позив да уђу у кола већ попуњена људима наслаганим као сардине у конзерви. Сви су били насмејани, предусретљиви,

раздрагани, налик деци на екскурзији. Уђоше у кола и монах настави пут ка манастиру.

У Хиландару су се дуго опирали луксузу вожње аутомобилима тврдећи да цивилизација мора да устукне пред миром Свете Горе, и све што доноси техника новог доба допирало је само до планине Мегали Вигла, на самом улазу у Монашку републику. Није планина случајно добила то име: у преводу оно гласи „Велика стража“. Дуго је заиста и била стража, чувар тишине и мира тако потребних монасима што живе ван светских брига и потреса, трзавица и несугласица. Када је својевремено један богат Американац српског порекла манастиру поклатио скуповен џип, старац Никанор, старшина манастира, наредио је да се џип затвори у једну шупу, где је чамео пуних пет година, заточен попут осуђеника.

Промицали су каменити пејзажи, излокане стазе што се стрмоглаво спуштају с планине, настале након бујица, непрегледни редови маслина, шипражја и зимзеленог дрвећа кроз које провирује бескрајно плаветнило мора и неба.

Ивицом пута, у супротном смеру, ишла је кочоперна мазга, а на њој је седео монах држећи испред себе картонску кутију. Преко кошчатог рбата мазге пребацио је дрвени самар стар колико и неке богомоље на Светој Гори. Монах је у руци држао гранчицу чија је улога да тера инсекте и показује пут тврдоглавој мазги. Ова тврдоглава животиња дуго је била једино превозно средство на Светој Гори. На леђима мазги пренесена је готово целокупна грађа за све манастире, конаке, цркве, келије, скитове и остале богомоље.

Рано мартовско јутро је загрејало земљу. Пејзаж саткан углавном од камена заличи на размрљан акварел, а мазга и монах убрзо утонуше у благу измаглицу. Поглед кроз малени прозор пиццауера подсети на неку модерно рађену репортажу на телевизији, када камера скакуће, па гледалац час види небо, час земљу, а понекад му се учини да ће заједно с камером завршити у каљузи крај пута.

Новак је посматрао монаха за воланом. Возио је смирено, без иједног непотребног покрета. Када би неки путник устао, што је био знак да му се ту завршава путовање, нагло би закочио, путник би ужурбано изишао, а монах га је поздрављао погледом. Новак је, у ретровизору, неколико пута ухватио његов поглед: одмеравао је возило с којим се мимоилазио а да притом ниједном није употребио сирену. На монаховом лицу није се могло прочитати ништа што би указивало да је пре само пет дана горео манастир у коме се замонашио.

После пола сата необичне вожње, јер су путници и поред непрестаног поскакивања возила ћутали благо осмехнути, Новак осети мирис паљевине. Вељко је мрдао ноздрвама као зец кад нађуши опасност. Чист светогорски ваздух, обогаћен дахом мора, мешао се с мирисом запаљене смоле. Али убрзо је надвладао опојни мирис тамјана.